



**ביום ראשון, 13.3.2022, התקיים באוניברסיטת רייכמן כנס של המכון לחירות ואחריות בשיתוף המכון למדיניות נגד טרור (ICT) תחת הכותרת 'בין מחאה לאלימות פוליטית'**

כנס 'בין מחאה לאלימות פוליטית' עסק בשאלה "מהו הגבול בין מחאה פוליטית לגיטימית לבין אלימות פוליטית?". בכנס השתתפו מיטב החוקרים האקדמיים בתחום, משפטנים, עובדי ציבור בכירים ונציגי ציבור במסגרת הרצאות קצרות, פאנלים ושיחות בשניים. הכנס תוכנן ונערך תחת חסות המכון לחירות ואחריות בשיתוף עם המכון למדיניות נגד טרור (ICT) – שני מכונים בבית ספר לאודר לממשל באוניברסיטת רייכמן. המכון לחירות ואחריות עוסק בחקר מגמות ותהליכים בפוליטיקה הישראלית ופועל לחיזוק הערכים, המוסדות והתהליכים הנחוצים להבטחת קיומה של דמוקרטיה ליברלית בישראל. המכון למדיניות נגד טרור (ICT) הינו אחד ממרכזי המצוינות המובילים בעולם בתחום חקר והוראה אקדמית של סוגיית הטרור. ראש הכנס, שגם הנחה אותו, היה ד"ר חיים וייצמן, עמית מחקר בכיר וראש התחום הפוליטי במכון לחירות ואחריות באוניברסיטת רייכמן.

בפתיחת הכנס בירך פרופ' אסף מוגדם, דיקן בית הספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן: "הכנס תוכנן ונערך תחת החסות של שני מכוני המחקר ששייכים לאוניברסיטת רייכמן. למרות שתחומי העיסוק של שני המכונים הם שונים, מה שמשותף להם הוא המחויבות לחזק ולשמר את החברה הישראלית. אלימות פוליטית היתה מאז ומתמיד חלק מהפוליטיקה, אך בשנים האחרונות אלימות פוליטית חדרה יותר לשיח הפוליטי. אני שמח ומברך שאנו מתכנסים כאן היום לדון בסוגיות אלה".

**"מעורבות – כן; אלימות - לא"** ד"ר אמנון כוורי, ראש המכון לחירות ואחריות, הוסיף שהוא מתרגש משיתוף הפעולה בין שני המכונים. ד"ר כוורי פתח בהתייחסות לעליה במעורבות הפוליטית בישראל ואמר: "מעורבות פוליטית היא מהותה של הדמוקרטיה. דמוקרטיה צריכה לאפשר חופש ביטוי, חופש התאגדות, חופש הצבעה. אבל, דמוקרטיה גם תלויה באלו. ללא מעורבות פוליטית, הדמוקרטיה ריקה מתוכן. ללא שיח פוליטי וביקורת נוקבת על בסיס ידע לא מוטה, אין דמוקרטיה. ללא הבנה של נבחר הציבור שהם תלויים באמון העם, ושהביקורת עומדת ביסודה של הדמוקרטיה ונותנת לה את עוצמתה אין דמוקרטיה. בחירות ורצון הרוב הן רק חלק מהגדרת הדמוקרטיה. מעורבות וביקורת חופשית הן יסודות הדמוקרטיה המהותית. נדמה שאנחנו בתקופה מורכבת כאשר יש קבוצות שרואות בכוח כלי לגיטימי להשגת מטרות פוליטיות. על פי סקר המכון לחירות ואחריות, 1 מכל 6 אנשים תומך בצורה כזו או אחרת במחאה אלימה, במצבים מסוימים כמובן, על מנת לעורר שינוי. לא צריך רוב. צריך הסכמה של אחוז לא מבוטל. זה כל מה שנדרש כדי לערער על היציבות, לערער על היכולת של המערכת הפוליטית למשול, לערער על האמון במשטר הדמוקרטי. אלימות פוליטית פוגעת ביסודות הדמוקרטיה. אלימות פוליטית מאפשרת לקבוצה, שיכולה ומוכנה להשתמש בכוחה כדי להשפיע על מדיניות וכדי לקדם מטרות פוליטיות או למנוע קבלה ויישום של מדיניות נבחרת. ובכך לערער את האמון במשטר הדמוקרטי."

**”ש פוליטיקאים שמתמרנים את הציבור באמצעות שנאה”** פרופ' בועז גנור, ראש המכון למדיניות נגד טרור (ICT), סיכם את הברכות: ”תודה מיוחדת לריקי שפרינצק, אלמנתו של פרופ' אהוד שפרינצק (הדיקן המייסד של בית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה), על נוכחותה כאן היום; לא ניתן לקיים כנס בנושא אלימות פוליטית בלי להזכיר את פרופ' שפרינצק. ההיסטוריה הכללית וזו של מדינת ישראל רצופות בחיבור הזה בין פוליטיקה ואלימות - עוד מימי חורבן הבית, דרך רצח רבין ועד הקרע הפוליטי בין שמאל וימין. המילה ”שנאה” היא המתווכת והמובילה את הקשר בין העולם הפוליטי לעולם האלים. השנאה הקולקטיבית היא רגש שמניע את הציבור לפעולה ולפעמים גם לפעולה אלימה. פוליטיקאים מבינים היטב שקל לתמרן אנשים ולהשפיע עליהם באמצעות שנאה. את תוסף הדלק לבעירה של השיח הציבורי בנושאים אלה של שנאה העניקו הפלטפורמות האינטרנטיות; תספרו כמה טוקבקים הם פוזיטיביים וכמה מהם הם נוטפי שנאה ורעל. אלימות פוליטית ושנאה יכולים להביא חלילה לחורבן בית שלישי. מאחל לכולנו כנס מוצלח.”

במהלך הכנס הועברו **הרצאות** של: פרופ' סיון הירש-הפלר, פרופסור חבר בבית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן, בנושא ”אלימות פוליטית על מה ולמה?”; פרופ' איתן אלימי, פרופסור חבר במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטה העברית הר הצופים, בנושא: ”כיצד ומתי מחאה פוליטית הופכת לאלימות פוליטית”; פרופ' אסא כשר, פרופסור אמריטוס לאתיקה מקצועית ולפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב, בנושא ”הספקטרום החלקלק: בין ביקורת לאלימות.”

### **מושב ראשון: מחאה ואלימות פוליטית בחברה הישראלית**

**”המאחזים הבלתי-חוקיים הוכיחו שהמיעוט יכול לכפות את עמדתו על המדינה”** סגן שרת הכלכלה והתעשייה, ח”כ יאיר גולן, נשא דברים: ”אני עוסק בנושא של אלימות פוליטית מאז שאני חייל צעיר. דעותיי הפוליטיות מוכרות ובכל זאת נלחמתי בחירוף נפש ברוב חי הבוגרים בשטחי יהודה ושמרון, עשיתי את זה לא למען המתנחלים אלא למען אזרחי ישראל. תמיד עשיתי את זה מתוך אמונה שיום יבוא והעניין הזה ייפתר, ועד אז צריך להילחם בטרור פלסטיני. אני חייב לומר בגילוי נאות שזו הסיבה שנכנסתי לפוליטיקה - החרדה איך אני דואג שהבנים שלי ירצו לחיות פה. יש את חוקי מדינת ישראל, ויש את מי שמאמין שהוא הרבה יותר חשוב מחוקי מדינת ישראל - השאלה היא מי יותר עקשן. המאחזים הבלתי חוקיים, שהחלו מסוף שנות השישים, הוכיחו שהמיעוט יכול לכפות את עמדתו על המדינה. אני מאמין באמונה שלמה שאם לא נתעשת, הלחצים הגוברים על הקרקע יביאו אותנו לעימות רחב היקף. אני שואל, מה עוד צריך להבין שאם אנחנו מטפחים בתוכנו ציבור שתופס את הדמוקרטיה כעניין חסר מהות ערכית ולא שיטה שאמורה לארגן חברה אלא כעניין שכשהוא נוח לי אני משתמש בו? לאיפה זה מוביל אותנו? אם זה הכיוון שאליו אנחנו הולכים ויהיו יותר ויותר תופעות של מיעוט קיצוני כופה - מי ירצה לחיות פה? באנו לארץ ישראל לחיות חיים של חופש ודמוקרטיה ואני לא מעלה על דעתי שנייצר מערכת שבמהותה היא לא דמוקרטית, בה מיעוט כופה את דעתו על הרוב ודן אותו למאבק שהוא לא חפץ בו. אני חושב שגם מבלי שכל אחד יזהה את עצמו עם מפלגה פוליטית, קו השבר הוא מי שמסרב לקבל את כללי המשחק הדמוקרטיים ואלה השורשים של אלימות פוליטית. אני מתפלל כל יום שנתעשת, שנבין שהדבר החשוב ביותר שיקבע את גורלנו הוא היכולת להימנע מאלימות פוליטית ולדעת להכריע בסוגיות הכי קשות וטעויות בחברה הישראלית בדרכים לא אלימות. זה מה שיבטיח את קיומנו הלאומי.”

לאחר מכן, התקיים **רב שיח** בהנחייתו של ד"ר עמיחי מגן, מרצה בכיר בבית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן. להלן עיקרי הדברים של המשתתפים.

ד"ר יאיר יאסן, מרצה בתוכנית לניהול ויישוב סכסוכים באוניברסיטת בן-גוריון בנגב: "אני רוצה להציע מסגרת תיאורטית לפיה אפשר לנתח מחאות בהתבסס על 3 שאלות. הראשונה, מה ההצדקה האידיאולוגיות? האם מדובר על מיעוט לאומי? מה העיקרון שעומד מאחורי המחאה, מה הערכים, מה האידיאל? השנייה, מה הם שיקולי תועלת ועלות? מחאה, בעיקר אלימה, עומדים מאחוריה שיקולי תועלת ועלות. השלישית, והמעניינת ביותר, היא מה הלגיטימציה? האם האמון מופר במדינה ובשלטון הנוכחי?"

**"נראה שאנחנו קרובים למלחמת אזרחים"** ח"כ אבתיסאם מראענה, העבודה: "אני מאוד מקווה שאנחנו לא בדרך למלחמת אזרחים, למרות שנראה שאנחנו מאוד קרובים לשם. השאלה היא איך אתה קורא למלחמת אזרחים, האם המלחמה מוגדרת רק כשהיהודים ייכנסו אחד בשני? שנים רבות אנחנו בסכסוך מתמשך, יכולנו להיות במקום הכי קרוב ששכן או שכנה יכולים לפגוע אחד בשנייה בגלל היותם מדתות אחרות ואף אחד לא קרא לזה מלחמת אזרחים. אנחנו כתברה ישראלית מלבים את האלימות, וכשזה מול מצלמות בין ח"כים השנאה נוטפת וכשהמצלמות כבות יש חברות ופחות ריבים; העיסוק בשנאה הוא חלק מהטיקט הפוליטי. הבייס רוצה דם, שנאה, אלימות, שיסוע. אם לא נעצור את הפופוליזם שבא להחליש אותנו, אנחנו יכולים להגיע למצב של מלחמת אזרחים ללא הבחנה בין דת וגזע, לאום ומגדר. ההסלמה שהיתה במאי צריכה להדאיג את כולנו. אני תוהה אם החברה הישראלית השכילה להבין שזה היה אירוע שבן גביר הבעיר אותו. אין ספק שיש אנשים שעדיין עובדים בזה שמה שהיה במאי היה רק פיילוט. אני מקווה שכל מי שאכפת לו, מכל התחומים, ידע לעצור את זה – ועכשיו".

מר ישראל פריי, עיתונאי: "אני שואל את עצמי עד כמה העיסוק באלימות פוליטית הוא עיסוק אמיתי או מס שפתיים? יש לכולנו רצון ונטייה להצמיח את הקצוות ולדבר עליהם, ואז להתנער מהם. הדיון באלימות פוליטית חייב להתרחב. אני חושב שמדינת ישראל כולה, כתפיסה, פועלת על מודל של עליונות יהודית; שהיהודי הוא הלגיטימי, זו הנחה תקפה בכל שדרות החברה, כולל אנשים שתופסים עצמם דמוקרטים ליברלים. ברגע שתהיה לנו תפיסת שוויון, נוכל לנהל את הוויכוחים בצורה חדה וברורה. אי אפשר לנהל את הדיון באופן נוקב כי אין לנו את עמוד השדרה. מה שצריכים זה בעיקר חינוך עצמי לתפיסה שוויונית. לכולנו יש בסוף תפיסה של חוסר שוויון; לכן הפתרון הוא לא לחזק את המודל של מהו הישראלי, אלא לצאת מזה ולבנות חברה של אדם באשר הוא אדם".

**"זו טעות יסודית שיש לי תג מחיר מאחורי המחשבה שלי"** מר דויד בן ציון, סגן ומ"מ ראש מועצה אזרית שומרון: "השיח ברשתות החברתיות והתמונה המצטיירת מכלי התקשורת, מייצרים מצג שווא ובונים סיפור שלא מייצג את תמונת המציאות הרחבה והמלאה. השיחה חייבת להיות שיחה הרבה פחות נרטיבית. האוכלוסייה הישראלית ביהודה ושומרון בוגרת ומנהלת שיח מכובד על נושאים שבמחלוקת. אירועי קיצון של אלימות חריגה מטופלים באמצעות גורמי אכיפה ורווחה ומוקעים ציבורית. הסתירה שמוצגת בין דין התורה לדין המדינה היא לא באמת סתירה. הציבור הדתי לאומי מייחס משנה תוקף לחוקי מדינת ישראל דווקא מכוח היותה מדינת קודש עליה חלמו אלפי שנים, זו רוח התורה. אני מברך על קיום הכנס החשוב שיעודד שיח פוליטי נחוש ונוקב אך מכובד וענייני".

**"הסכנה למדינה באותה תקופה היתה ניפוץ הכללים הדמוקרטיים"** ד"ר שקמה ברסלר (שורצמן), ממובילות מחאת הדגלים השחורים: "הדיון כאן ממחיש את היטב את הסיבה שבגללה קמנו והסיבה שבגללה בסופו של דבר המחאה הצליחה. הסכנה למדינה באותה תקופה היתה ממקומות אחרים לגמרי המחאה היתה למען שמירת כללי המשחק הדמוקרטיים. אני לא בן אדם שמוחה או מובילה חברתית; יצאתי כי לא היתה לי ברירה. הקפדנו לאורך הדרך לא להיגרר לסוגיות הליבה של המדינה. צריך לשים לב להבדל בין מתי שולחים אותנו למאבק על סוגיות הליבה ומתי מישהו מנצל את המאבק כדי לשמוט לנו את הקרקע מתחת לרגליים. המדינה הזו זקוקה לריפוי בכל כך הרבה מובנים אבל הוא לא היה יכול להתחיל כל עוד נתניהו היה רה"מ".

### **מושב שני: מחאה ואלימות בראי המדינה**

התקיים רב שיח בהנחייתו של ד"ר חיים וייצמן, ראש ומנחה הכנס, עמית מחקר בכיר וראש התחום הפוליטי במכון לחירות ואחריות באוניברסיטת רייכמן. להלן עיקרי הדברים של המשתתפים.

עו"ד טליה ששון, מבכירי פרקליטות המדינה לשעבר ונשיאת הקרן החדשה לישראל לשעבר: "יש למדינה כלים להתמודדות עם אלימות פוליטית; אפשר להתווכח על האפקטיביות שלהם. הכלים הם בתחום המשפט הפלילי כאשר אנחנו מדברים על התבטאויות של הסתה לגזענות, אלימות והמרדה. הכלי הזה הוא כלי של שימוש בדיעבד, לאחר שהדברים נאמרו והנזק נעשה, והיא חייבת להיות במינון מאוד נמוך כי יש פגיעה בחופש הביטוי. יש צווי הגבלה מנהליים שבעיקרם מכוונים כדי למנוע מעשה עבירה עתידי אבל מעצם קיומו של הליך זה אתה צריך לוודא שבאמת עומד להתרחש מעשה כזה; איך אתה מוכיח אותו? מה הכלים להוכיח? בד"כ אפקטיביות הכלים של צווי הגבלה להתמודד מול מקרה כזה הם מאוד נמוכים. בבימ"ש יש ויכוח ארוך - אנחנו קוראים לזה המבחן ההסתברותי; באיזו מידה הדבר שאתה רוצה להגן מפניו סביר שהוא יקרה? אני רוצה לצאת מהמישור הזה לדבר יותר רחב. החברה שלנו עומדת מול תופעות שהיא לא מיטיבה להתמודד איתן. מה שמייחד את מדינת ישראל, שהוקמה בדם ואנשים איבדו את החיים שלהם למענה בכל שנותיה, אלו הערכים הבסיסיים של חופש חירות ודמוקרטיה".

**"מפלגות תומכות טרור נמצאות היום בכנסת, ברשות ובסמכות בית המשפט העליון"** ח"כ שמחה רוטמן, מפלגת הציונות הדתית: "למדינה יש כלים להתמודד עם אלימות פוליטית אבל היא לא עושה בהם שימוש. סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, נועד למנוע שימוש בפוליטיקה באופן אלים או לתת לאלימות לנצח את הפוליטיקה. הוא נוסח בצורה מאוד מרחיבה ואולם התוצאה היא שמפלגות תומכות טרור נמצאות היום בכנסת ישראל. הם נכנסו לכנסת ברשות ובסמכות ביהמ"ש העליון למרות שהוא מחזיק בכל הנתונים ש"ח"כ לשעבר עזמין בשארה הכוין טילים של החיזבאללה. לעומת זאת, ביהמ"ש העליון דווקא בחר ברמת וודאות פחות נמוכה בנוגע לפגיעה במטרותיה של מדינה ישראל והסתה לטרור כאשר דובר במתמודדים מן הימין. הסכנה הגדולה היא הניסיון למשטר את השיח. הניסיון הזה בא עם הרבה מאוד אג'נדה. גורמים מסוימים בתוך המדינה משתמשים בכלי האכיפה של המדינה כדי להפעיל אלימות פוליטית על גורמים פוליטיים אחרים. אם היה מישהו במשרד המשפט עם תפיסת עולם לאומית, הוא היה מקים צוות בדיקה וברור איך מטפלים בשורשי האלימות. גם לערבים אסור לעשות פשע לאומני".

**“אלגוריתם של הרשתות הוא אחד מסוכני האלימות המסוכנים ביותר”** פרופ' גבי וימן, חבר סגל המכון למדיניות נגד טרור (ICT) באוניברסיטת רייכמן ופרופסור אמריטוס בחוג לתקשורת באוניברסיטת חיפה: “מה שעושה את המדרון יותר מהיר וחלקלק הן הרשתות החברתיות. ברשתות החברתיות יש מפיצי שנאה; מושגים כמו טרולים, אוטרים ובוטים. האלגוריתם של הרשתות האלו הוא אחד מסוכני האלימות המסוכנים ביותר. ברגע שהאלגוריתם נועל אותך כקיצוני הוא יכניס אותך למאגר תכנים גדול יותר על הנושא; אפילו אם אתה תלמיד שרק עושה על זה עבודה. גם במושג הענן, שאנחנו מאפסנים בו מידע, אפשר לאחסן תכני הסתה ולהפוך אותו לספריית שנאה. די ברור שיש חשיבות עצומה לרשתות החברתיות החדשות והכיוון הוא לא טוב. למרות שיש שורה ארוכה של אמצעים התקפיים להתמודד עם הנושא, חשוב לדבר על אמצעים הגנתיים כמו ניטור - מישהו צריך לנטר את השיח ברשתות ומישהו צריך לחנך את הדור שצורך אותו. המשחק לא לגמרי אבוד אבל צריך להכין את הדור הבא וצריך להיות מודע לו”.

**“למדנו שאלימות משיגה את המטרות שלה”** גבי רונית תירוש, ח"כ ומנכ"לית משרד החינוך לשעבר: “מערכת החינוך קיימת בדיוק בשביל דברים כמו מניעת אלימות פוליטית. מערכת החינוך או מי שמאייש אותה, הילדים עצמם, לא מנותקים מהחברה והמציאות. הם צופים בחדשות ורואים חבר כנסת מאוד בכיר זועם ומנבל את פיו כלפי יו"ר הכנסת והופך אותו לשטיח שדורכים עליו. זה מידרדר משנה לשנה ומכנסת לכנסת; אני ממש לא מתגעגעת לפוליטיקה במקרים אלה. הנוער לא רואה סובלנות וערכים ברשתות החברתיות והאתגר של מערכת החינוך הוא מאוד קשה כי היא הופכת להיות בלתי רלוונטית. גם הבית מאוד משפיע וקשה מאוד למערכת החינוך להנחיל את מה שהיא רוצה. נזכיר לעצמנו שלא ניתמם: מחאה זה ערך חשוב לכל אזרח ותושב, האלימות היא הבעיה. למדנו שכשבאים לכל מנהל בסקטור הציבורי והופכים לו שולחן אז הדברים זזים; אם אדם שורף את עצמו משנים את הכללים ואם יוצאי אתיופיה חוסמים את נתיבי איילון אז מקימים ועדה כדי לתת מענים. למדנו שמחאה תרבותית לא משיגה את המטרות שלה, ושאלומות משיגה את המטרות שלה; וזה מה שהנוער שלנו רואה. הם רואים שבאיפוק דברים לא זזים. כל מחאה הופכת לאלימות וכל אלימות הופכת לפוליטיקה וזה אנחנו - נרתמים לכל מחאה לגיטימית והופכים אותה לפוליטית”.

**במושב המסכם** התקיימו שתי **שיחות בשניים**. בראשונה, שוחח ד"ר אמנון כוורי, ראש המכון לחירות ואחריות באוניברסיטת רייכמן עם רב-ניצב (בדימוס) רוני אלשיך, מפכ"ל המשטרה לשעבר. בשנייה, זו אשר סגרה את הכנס, שוחח פרופ' בועז גנור, ראש המכון למדיניות נגד טרור (ICT) באוניברסיטת רייכמן עם השר לביטחון הפנים מר עמר בר-לב. להלן עיקרי הדברים של המשתתפים.

**“משטרה כפופה רק לדין, היא אינה כפופה לממשלה”** רב-ניצב (בדימוס) רוני אלשיך, מפכ"ל המשטרה לשעבר: “בבסיס יש לנו תפיסה מעוותת כישראלים מה זה משטרה, גם למנהיגים שלנו; האחרון שהבין היה בן גוריון. אם אנחנו מחנכים את הילדים שלנו ש"אם לא תאכל יבוא שוטר" אנחנו בשיח הרסני שלצערי בקלות רבה השוטר מפנים אותה; בקלות רבה מפנימים תפיסה מעוותת. לדוגמה, לו הייתי המפכ"ל לא הייתי מוכן לדווח כמה דוחות נרשמים על אכיפת קורונה; זה הרסני כי זה גורם לשוטרים לכתוב דוחות. בסופו של דבר, מטרת העל של המשטרה זה להיות משטרה שמצמצמת את העבירות. אם המשטרה מבוקרת בצורה בוטה על ידי הדרג המדיני, אמון הציבור במדינה יורד. מה שהכי חמור זה תופעות שמצמצמות את עצמאות המשטרה. משטרה על פי חוק היא עצמאית בכל מה שקשור באכיפת החוק. המשטרה

כפופה רק לדין, היא אינה כפופה לממשלה, בניגוד לראש המוסד וראש השב"כ, וזה כדי שהמטרה לא תהיה מוטה פוליטית. תרבות של מינוי ממלא מקום הוא תהליך הרסני, וככל שהתהליך מתארך זה הרסני הרבה יותר. אין לי ספק שהלחץ שהופעל על המשטרה היה לחץ בלתי סביר. הקורונה היתה הרסנית למשטרה ויש שדחפו אותה למקומות שאסור היה לה להיות שם.

הסקר היותר משמעותי זה לא אמון הציבור במשטרה אלא האם שירותי המשטרה בתחנת המשטרה באזורך השתפרו/התדרדרו/נשארו אותו הדבר בשנה האחרונה - ושם ראינו שינוי לטובה. אחד הדברים שעשינו היה מאמץ לוודא שכל האוכלוסיות בישראל מיוצגות במשטרה. כולם צריכים להרגיש שהם מיוצגים במשטרה והמשטרה היא שלהם. המאמץ שנחל הצלחה מייצר משטרה שבה כולם נמצאים ומיוצגים בה כל שכבות האוכלוסייה.

**"למרות שעוברים על החוק, לא כל דבר מצדיק הפעלת כוח"** האירועים של שומרי החומות לא מיצו את יכולות המשטרה להתמודד עם מקרים כאלה. בהרבה מאוד אירועי אלימות, לא רק במגזר הערבי, גם אצל יוצאי אתיופיה, לא פעם יש ניצול של כסות אידיאולוגית לעבריינים. ביוצאי אתיופיה היו לא מעט גורמים שאין להם קשר ליוצאי אתיופיה אבל זו היה הזדמנות של 'אללה בלאגן'. תחת מחאה של מקום כואב, יש כאלה שמשתתפים לצרכים האישיים שלהם ומי שסובל מזה זה מי שמזדהה עם המחאה. אם המחאה איננה אלימה, תפקיד המשטרה הוא לא לשים קווים אדומים. התפקיד של המשטרה זה להבין שלמרות שעוברים על החוק, לא כל דבר מצדיק הפעלת כוח. כשמדברים על אלימות פוליטית ואידיאולוגית, הכלים של המשטרה הם מגוונים ויש הרבה מה לעשות לפני שמפעילים כוח; אבל כשצריך, מפעילים כוח".

**"היעד המרכזי ששמתי לי הוא האלימות בחברה הערבית"** השר לביטחון הפנים מר עמר בר-לב, מפלגת העבודה: "אם היית שואל אותי 7 שבועות לפני זה אם יש לי מושג מה אני הולך לעשות לא היה לי מושג. שואלים אותי אם מה שפגשתי זה מה שציפיתי והתשובה היא שלא ציפיתי לשום דבר; קופצים למים ויש לך אפשרות לטבוע. לא היו לי ציפיות אז לא הפתיע אותי שום דבר, לא היה לי ידע או תוכנית. בדיעבד הפתיע אותי איך ב-6 שבועות הצלחנו להעביר תקציב שישה שבועות אחרי שנכנסתי לתפקיד. הצלחנו להעביר חצי מהסכום של תוכנית החומש לתקציב המשטרה בתוך 6 שבועות.

היעד המרכזי ששמתי לי הוא האלימות בחברה הערבית. זה היה כל התוספות בתקציב. האלימות היתה 'בק-פייר' של שומר החומות. שומר החומות היתה הפתעה אסטרטגית למדינת ישראל, לממשלה ולמשטרה. היה שילוב של גורמי פשע דרך משפחות פשע דרך התפרצות לאומנית כזאת או אחרת וכולנו בתור אזרחים. היינו בהלם מהמצב - בלוד היה עוצר, אנחנו מדברים על לפני שנה. בשיחה שלי עם שר הביטחון, נאמר לי שעם החמאס והגייהאד נסתדר אבל מה שקורה בתוך מדינת ישראל זה הפתעה במובן השלילי ביותר. היה ממש חשש שעדיין קיים, חשש לפגיעה בזהותה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית שאזרחיה שומרי חוק.

היום אחרי 38 שבועות ויום מאז כניסתי לתפקיד, בהחלט יש הישגים משמעותיים במובן הזה. ההישג המשמעותי ביותר הוא שאם יהיה 'שומר חומות 2 לא נתקל בהפתעה האסטרטגית הזו.

לגבי האלימות ברחוב הערבי, המטרה ששמתי לעצמי זה לבלום את ההידרדרות ולהתחיל לצמצם אותה. לפני כמה ימים עצרנו את ראש משפחת חריירי - משפחת הפשע מס' 1 במגזר הערבי. מבחינה כמותית רואים שהגרפים יורדים. השינוי הוא הגדרת מטרה, הגדרה ברורה שאם לא אשיג את היעד הזה סימן שנכשלת. במשך שנים החברה הערבית הוזנחה, ובאמצעות התוכנית השש-שנתית שחנכנו, בלימה וצמצום האלימות ברחוב הערבי

תקרה. כשיש פערים כל כך גדולים בין החברה הערבית ליהודית, מתפתח תסכול וכעס ומכך גם פגיעה. אם לא יתמודדו עם צמצום הפערים בין אזרחי ישראל היהודים והערבים, גם אם המשטרה תעשה עבודה נפלאה בסופו של דבר זה יחזור. אני לא משלה את עצמי שבתקופה קצרה הפערים בחברה הישראלית יתאחו. בסיפור של שיח גיראת, כשחבר הכנסת בן גביר הקים את הבסטה שלו שם - על פי החוק הישראלי לחבר כנסת יש את חופש התנועה אלא אם כן הוא עלול לגרום לנזק ביטחוני במדינת ישראל. אני מאוד לא אוהב את זה שהוא בא לשם אבל על פי החוק הוא רשאי.

כל פעם נדמה שבכנסת הגענו לתחתית ומסתבר שלא. אני לא מדבר על חילוקי דעות, זה בסדר, אלא על שנאה. במשך המון שנים היה ראש ממשלה ימני שהפך את כל מי שלא חושב כמוהו לבוגד. כשהגעתי לכנסת תפסתי את עצמי כאיש מרכז וכשהתחיל העניין של 'שמאלני הוא בוגד' הגדרתי את עצמי כשמאלני. זה הלך והתגבר לקראת סוף כהונתו של נתניהו כראש ממשלה. דברים שבעיני נראו כהסתה - לא הגיעו לבית המשפט ולא הוגש כתב אישום - כי בין חופש הביטוי לבין הסתה השביל הוא מאוד קצר וצר לפעמים. אני לא תולה תקוות בחקיקה. לדעתי, יש סיכוי מאוד נמוך למנוע את זה באמצעות היכולת החוקית.

התפקיד העיקרי שלי זה לקבוע מדיניות והשאלה היא איך אתה קובע מדיניות. האם אתה קובע מדיניות ערטילאית שכל אחד יכול לפרש אותה אחרת? אני במדיניות שלי קבעתי יעדים כמותיים - עלייה מ-3% ל-4% מוסלמים במשטרת ישראל. אני יכול לקבוע מדיניות שניתן יהיה למדוד אותה. מעבר לזה אני עושה את המקסימום כדי לא להתערב בנושאים פוליטיים".